

תכנית ניהול אגני אגן עוטף תבור

הצגת עיקרי התכנית
ודיון – לשכת התכנון
והמשרד להגנת
הסביבה

24.10.2019

שיתוף פעולה אזורי לפתרון בעיות מרחביות

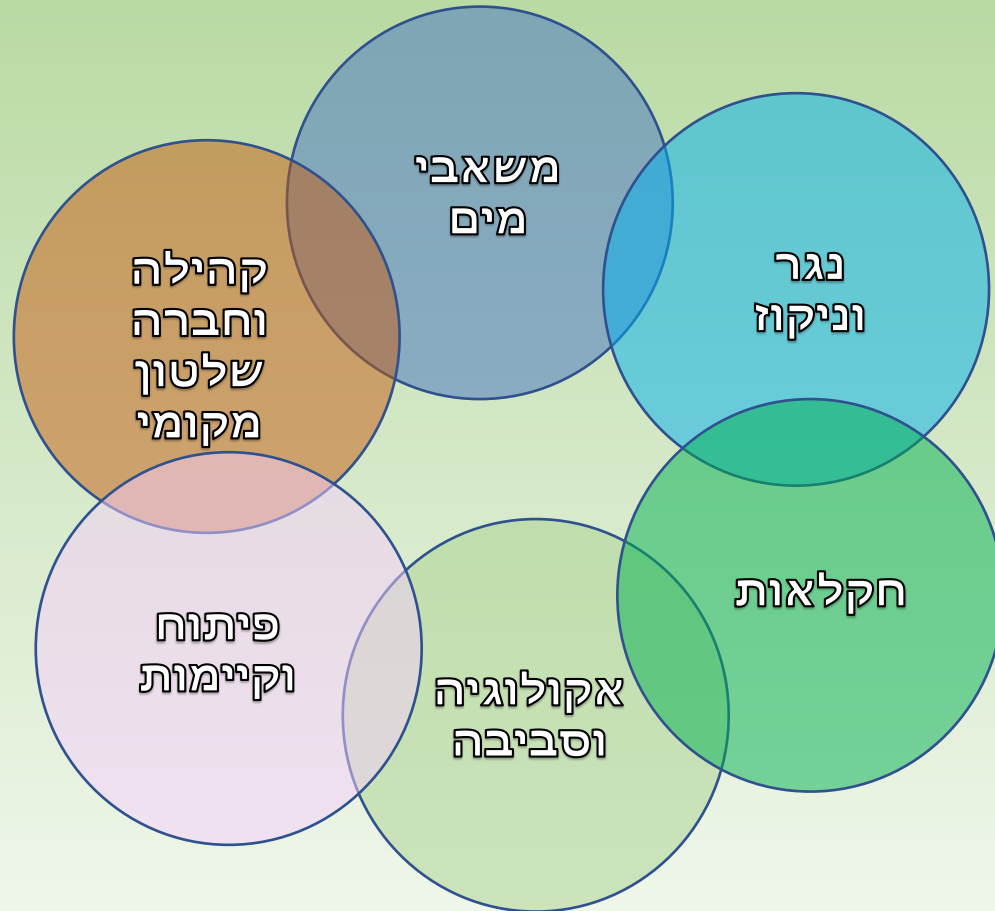
ממשק מקיים בניהול נגר במפגש בין שטחים עירוניים מבונים
לבין השטחים הפתוחים.

ניהול שטחים פתוחים – למה רשות ניקוז?

תוצרי התכנית – כלי עבודה יישים המתבסס על חוק הניקוז,
מנהלת יעילה המשמשת כאבן דרך (ולא אבן נגר)

גיוס שותפים – רשויות מקומיות, גיוס משאבים (תכנית 360
משרד הרווחה), וגיבוש כלי המנהלת האגנית

ניהול אגני משלב

- מדיניות ארצית המקודמת על ידי משרד החקלאות ורשויות הניקוז בשיתוף משרדי ממשלה נוספים,
- להגנה על מקורות מים, צמצום נזקי שטפונות, שימור קרקע ומערכות אקולוגיות – לרווחת האדם, הקהילה והמדינה
- יישום המדיניות ע"י יצירת מנגנון קבלת החלטות ופעולה משותפת של כלל בעלי עניין באגני היקוות של נחלים

התאמת כלי הניהול האגני המשלב למרחב אגן עוטף תבור

מטרת התכנית

- ראייה מתכללת של המרחב.
- פיתוח מושכל.
- אספקת כלים לעמידה ביעדי שימור קרקע, מים וחקלאות.

תכנון

- פיתוח מותנה באזורי החיץ.
- נספחי תכניות ותיאומים מומלצים לטובת שימור משאבי טבע (קרקע - מים - חקלאות).

ניהול אגני ושת"פ מרחבי

- וועדות היגוי – שיח, שותפות, והסכמות רחבות
- מנהלת אגנית - ביזור סמכויות ומשילות מקומית
- מסמך מקצועי מנחה - שפה תכנונית אחידה עבור תכניות ופעילות חקלאית המקודמות בשטחים הפתוחים

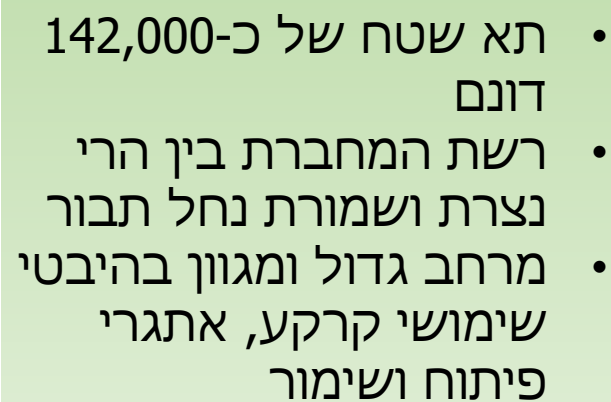

פעילות חקלאית למרגלות התבור
רשות ניקוז ירדן דרומי

קידום התכנית	רשות ניקוז ירדן דרומי	עובד יבין - מנכ"ל, ענת ברזילי - מהנדסת, שירי פרידמן - ניהול קהלים וקהילה
ליווי התכנית	משרד החקלאות – אגף שימור קרקע	ג'ניה גוטמן
עורכי התכנית	גיא טבע ייעוץ סביבתי	דוד מנינגר, מיכל אסיף, רות קינגסוולד
הידרולוגיה ושימור קרקע	מטר הנדסה אזרחית	יורם ואסף טורציון
אדריכלות נוף	ערן געש - אדריכלות נוף	ערן געש, איה זרעיני
אקולוגיה	סבר ייעוץ אקולוגיה וסביבה	נאוה סבר
ייעוץ חברתי ושיתוף ציבור	פאי סאל ייעוץ ארגוני	עולא אלבחירי, לינוי אליה

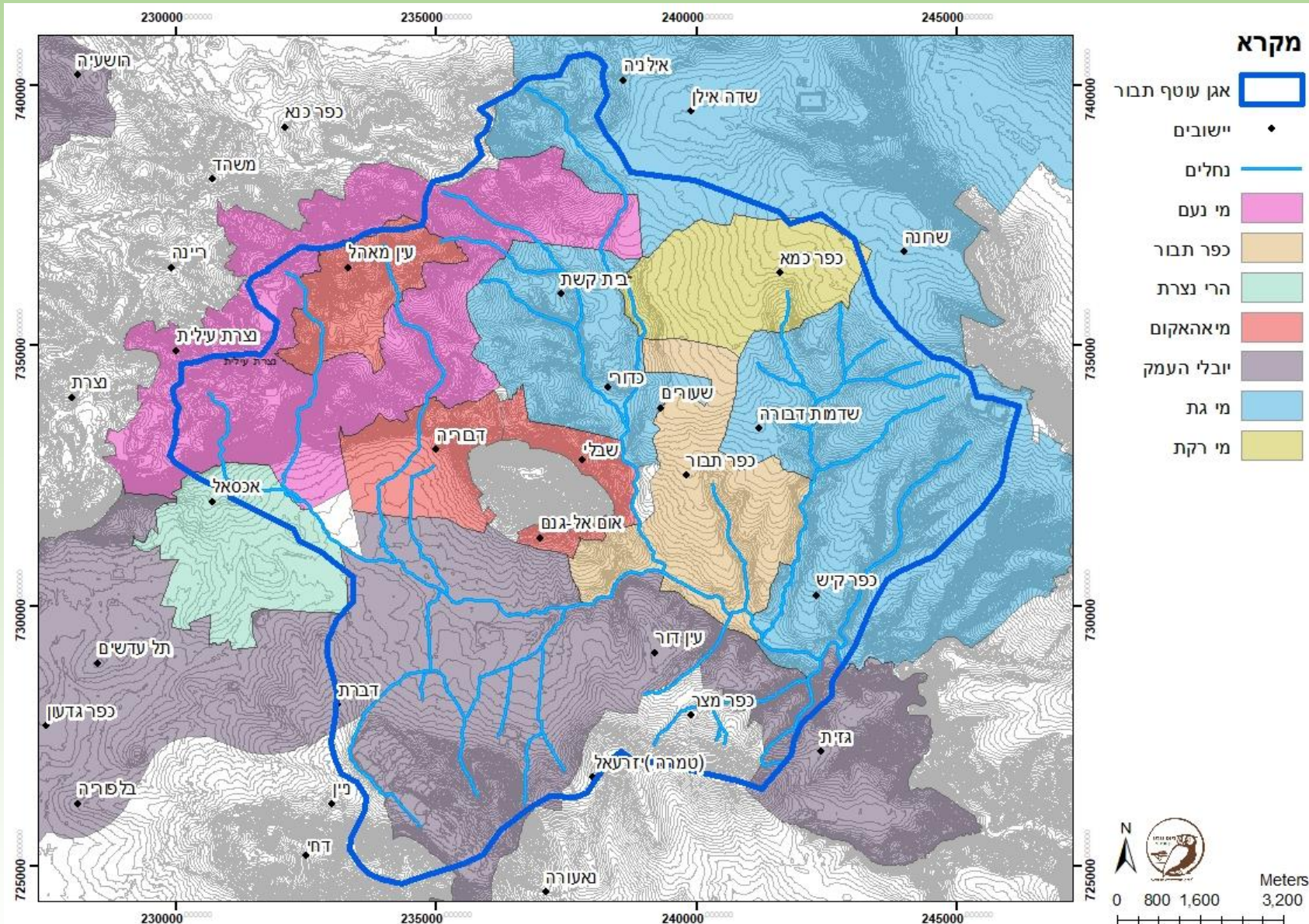
- עקרונות התכנית – גישה אגנית משלבת, נראטיב, חזון, מטרות, יעדים, מבנה "3 רגלי הפרוייקט"
- אתגרים – הסיבות ליישום תכנית אגנית במרחב התכנון
- רקע – סטטוטורי משאבים/נכסים קיימים באגן (מים קרקע, נוף), ממשקים, חלוקה מרחבית, צירי שימור, ויחס לסטטוטוריקה
- וועדות היגוי – שותפים/משתתפים, נושאי דיון, הסכמות רחבות, שאלות שנותרו פתוחות
- שימור נכסים – הצלחות בשטח של רשות ניקוז ושיתופי פעולה מוצלחים
- עקרונות תכנון (טיוטה) במרחב – הנחיות ושימושים בתאי השטח השונים, מרחקים מנחלים ומעיינות, אזורי שימור
- סיכום - מה התכנית מחדשת מבחינה תכנונית, מה התועלת והחידוש של התכנית מבחינת ניהולית ושת"פ מרחבי (הסכמות רחבות בין השותפים

- מסמך מדיניות מנחה -
 - סקר מצב קיים – חברה, רקע סטטוטורי, הידרולוגיה, נוף, אקולוגיה, סביבה.
 - זיהוי אזורי רגישות ואזורי חיץ לפיתוח מותנה לטובת שימור נכסים טבעיים של האגן (מים, קרקע, חקלאות)
 - המלצות תכנוניות
- מנהלת אגנית וועדות היגוי –
 - גיוס שותפים
 - שיח עם בעלי העניין במרחב האגן
 - הסכמות משותפות
- הקמת גוף/רשות תפעול אגני בדגש על שיתופי פעולה מרחביים בנושאי מים, קרקע, חקלאות, סביבה ותיירות

בעלי עניין

- בתחום התכנית 10 רשויות מוניציפליות,
- יערות קק"ל, שמורות טבע וגנים לאומיים, אתרי עתיקות,
- תאגידי מים וביוב,
- מרחב התכנית נמצא בתחום מחוז צפון של לשכת התכנון והמשרד להגנת הסביבה,
- ומחוז עמקים של משרד החקלאות
- **החלוקה המרחבית של בעלי עניין ונכסים טבעיים באגן לא תמיד תואמת חלוקה מוניציפלית של המרחב**

אתגרים ניהול אגני מבטא ראייה רחבה ומקשרת

אתגרים אזוריים חוצי גבולות:

- קושי בניהול כולל של שטחים פתוחים במערכות יישוביות/רשותיות עצמאיות
- הגברת הפיתוח, והגברת כמות ועוצמת נגר
- עומס על תשתיות
- הצפות ובעיות סחף קרקע, ביישובים ושטחים חקלאיים
- שינויי אקלים : שינויים במשטרי גשם, הצפות, מחסור במים זמינים
- פסולת, גלישות ביוב
- פלישות חקלאיות לתחום הנחל
- ניכור מנכסי האגן

ערוץ ניקוז מקומי בנחל תבור – ממשק ניקוז/חקלאות
2018

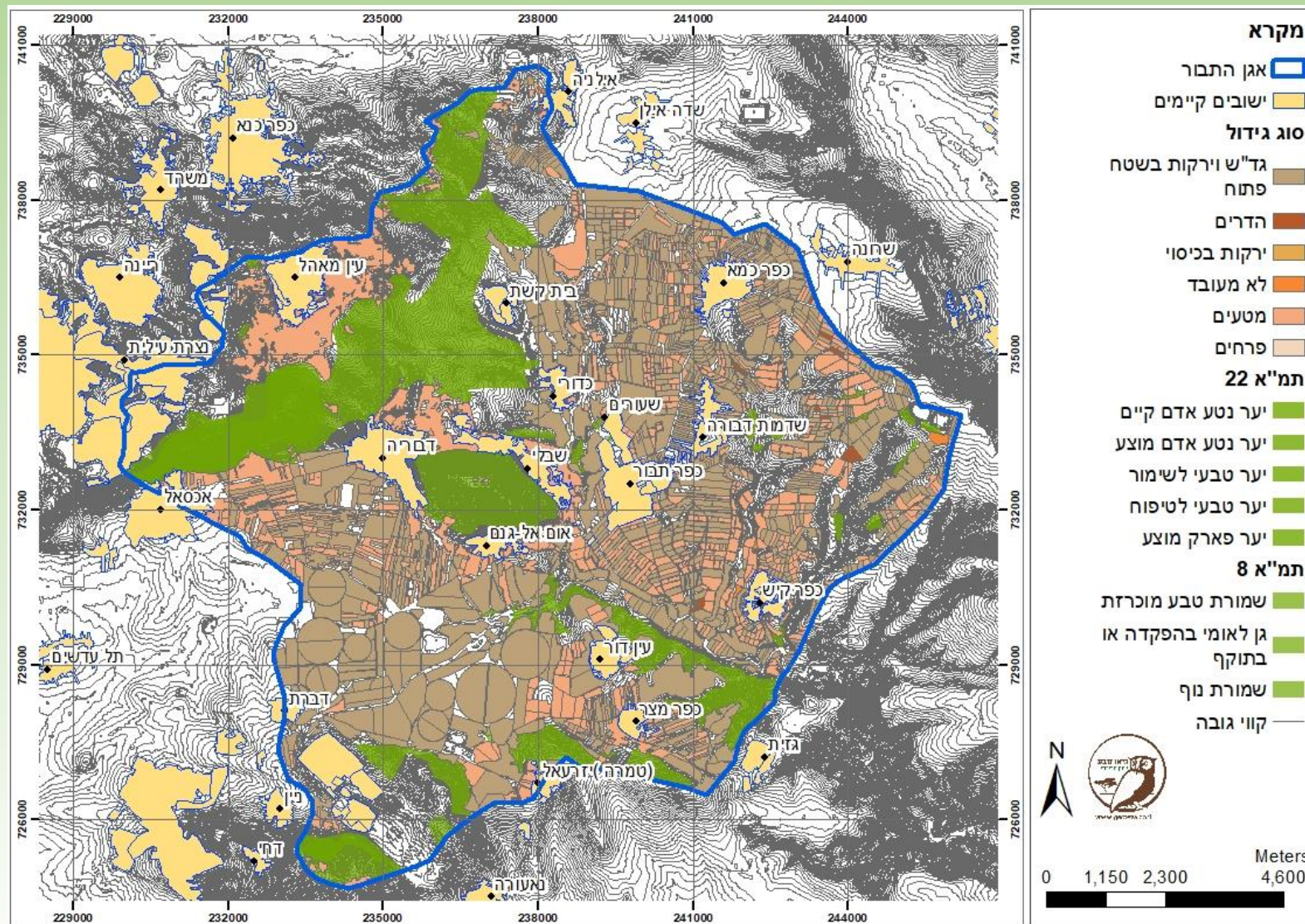
הצלחות בשיתופי פעולה:

ש.ת.פ בין המערכות ההטרוגניות של בעלי העניין במרחב האגן.

11 תתי אגנים
הידרולוגיים
לאורך ראש נחל
תבור

השטחים הפתוחים במרחב

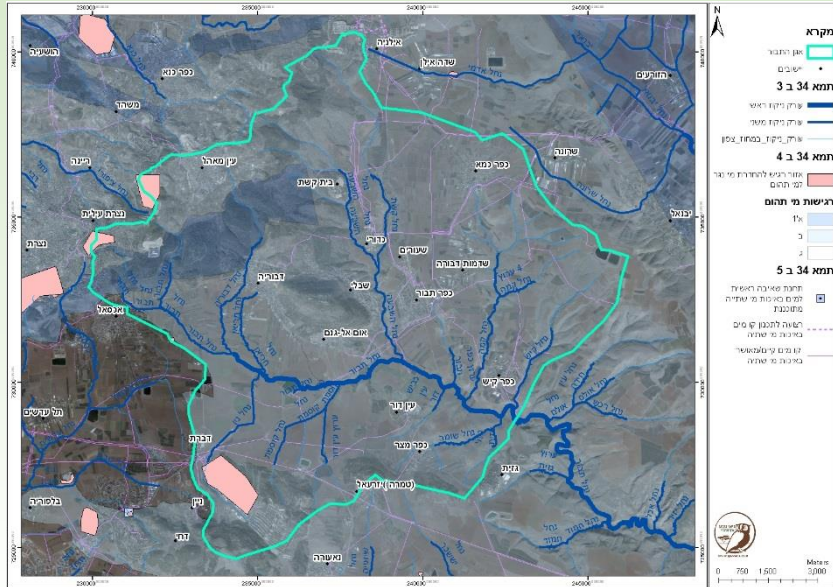
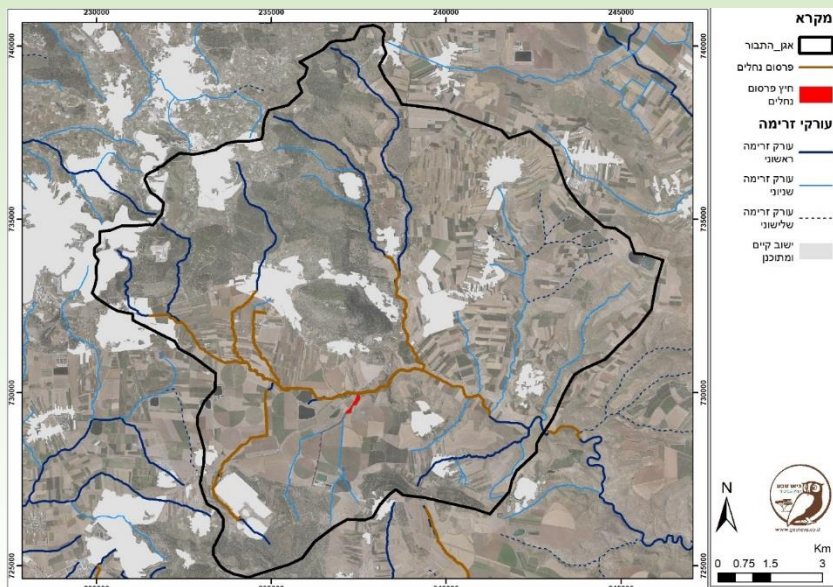
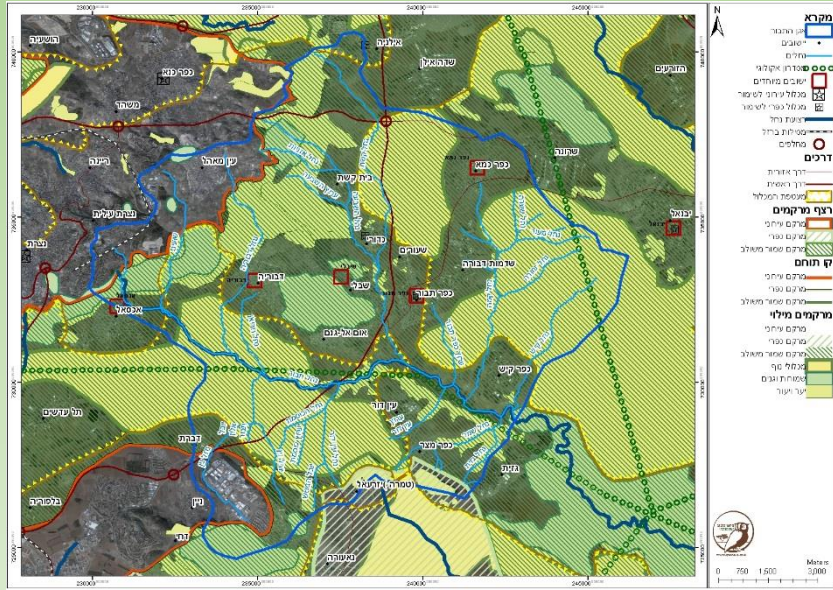
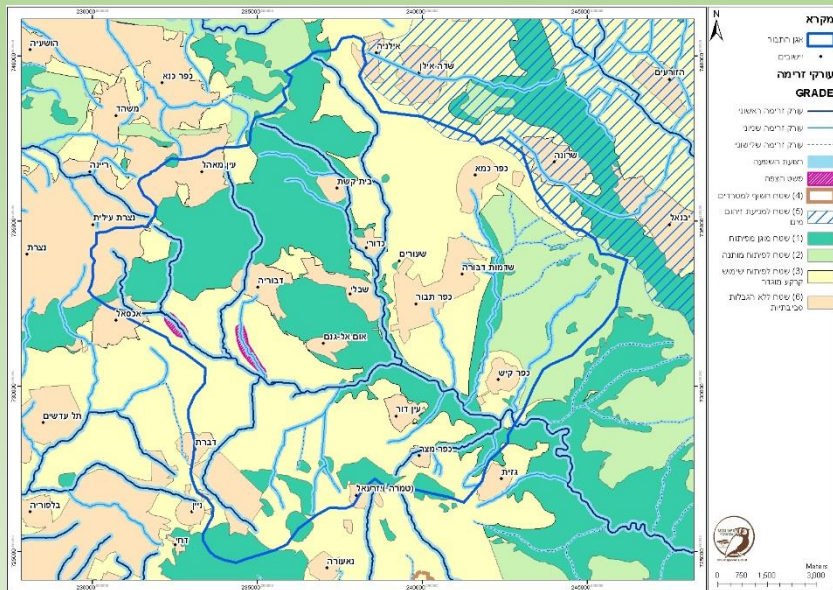
מרבית מרחב ההתייחסות הינו שטחים פתוחים, ברמת פיתוח ושימושי קרקע משתנים:

- שטחים חקלאיים בעיבוד אינטנסיבי
- שטחים חקלאיים בעיבוד אקסטנסיבי/סמי-מסורתי
- שטחים בהגנה סטטוטורית (יערות, שמורות, נחלים)

סטטוטוריקה

נערכה סקירה
סטטוטורית עבור
כלל התכניות
הארציות והמקומיות
החלות על מרחב
האגן

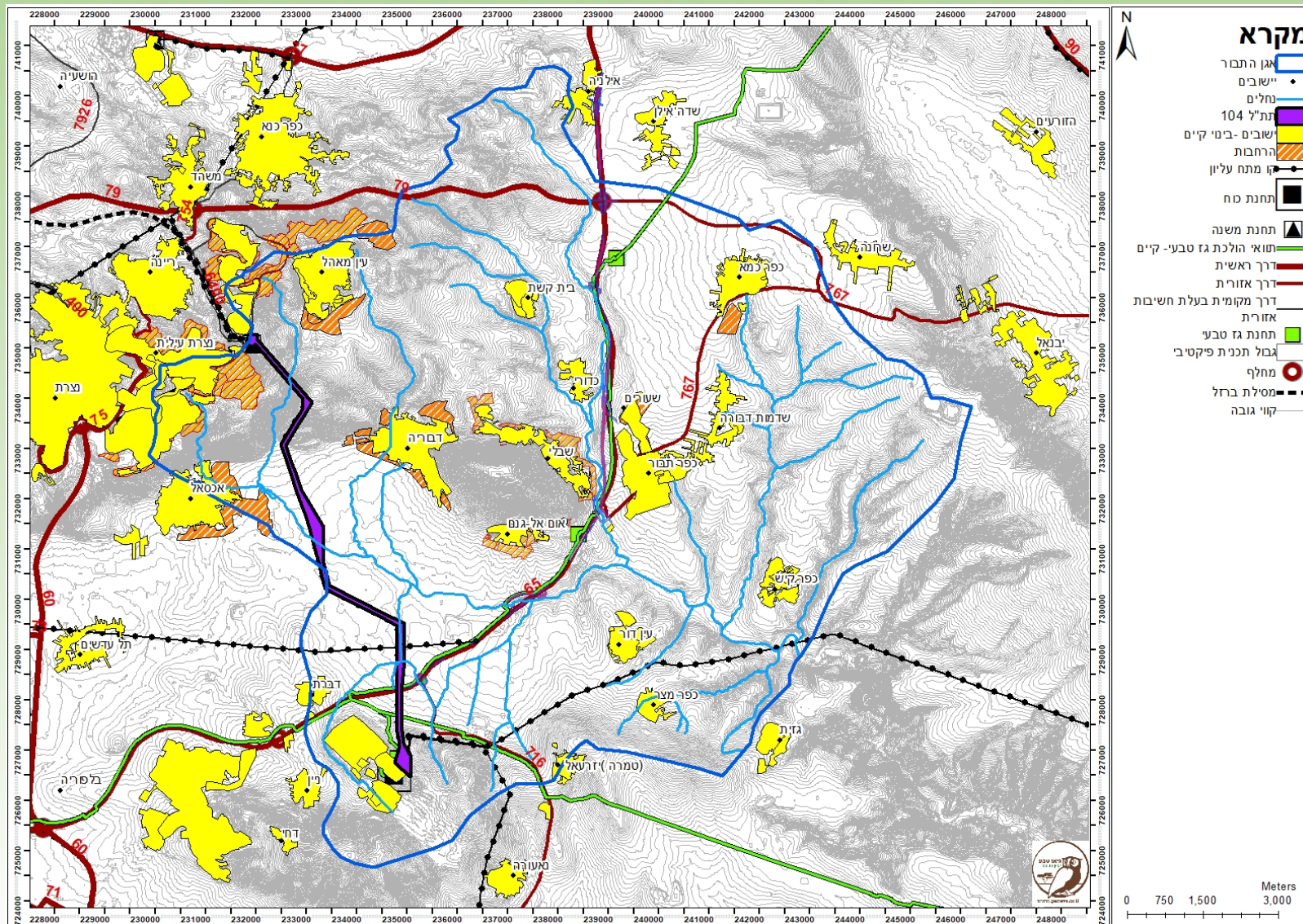
עבור עריכת
קומפילציה והתאמה
בין ניתוחים מרחביים
ברמת המיקרו לבין
מגמות תכנוניות
ארציות ומקומיות

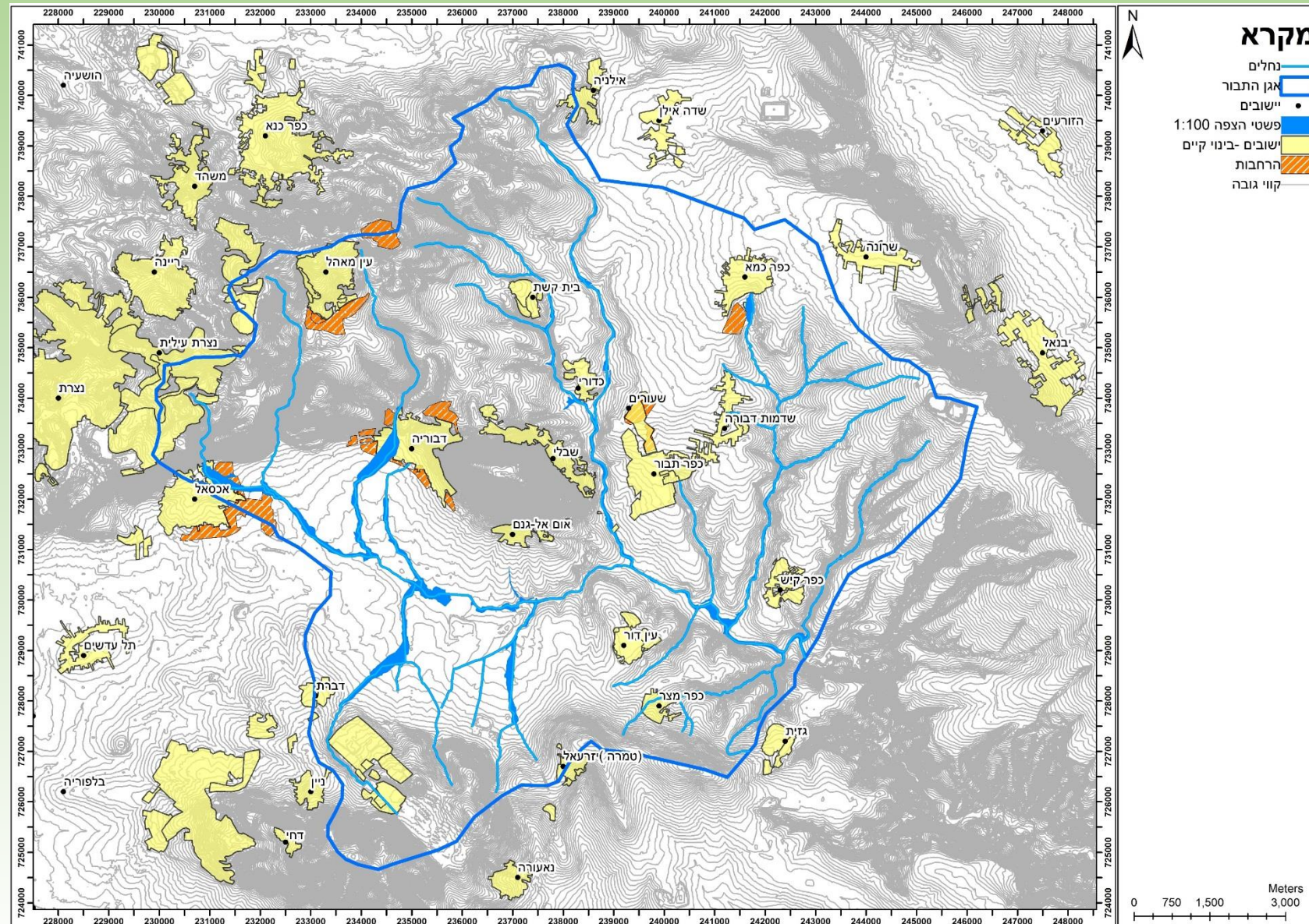
מגמות פיתוח 2040

הרחבת יישובים ותוספת של
עשרות אלפי יח"ד במרחב
(2040)

שיפור תשתיות (עיבוי והוספת
מערכות
מים/ביוב/חשמל/תחבורה)

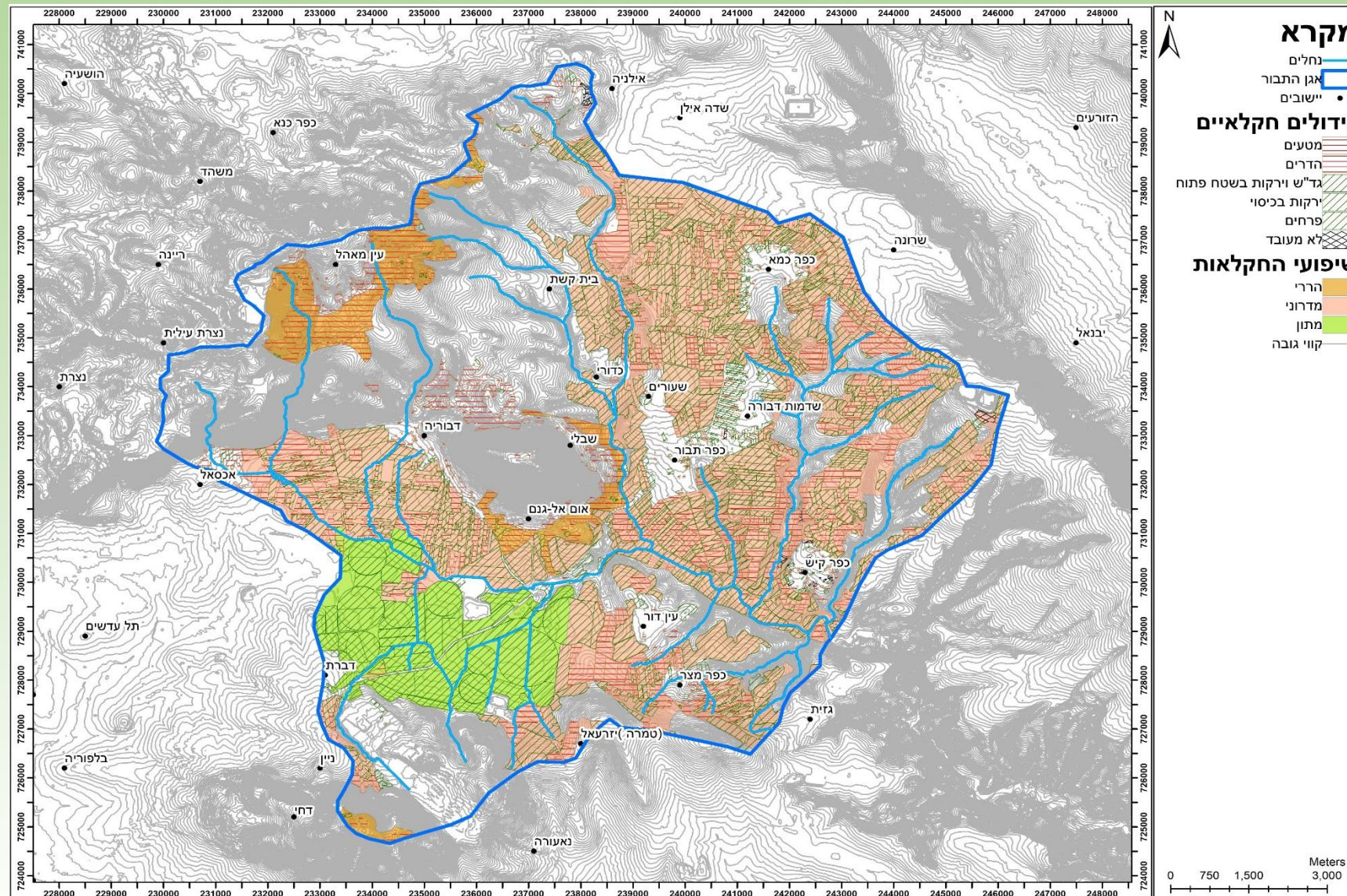
אזורי סיכון להצפות

ניתוח מרחבי באגן
ככלי עבודה

לזיהוי אזורי סיכון
להצפות, גיבוש
תכנית פעולה וסדרי
עדיפויות בהתאם

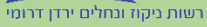
אזורי סיכון לסחף קרקע

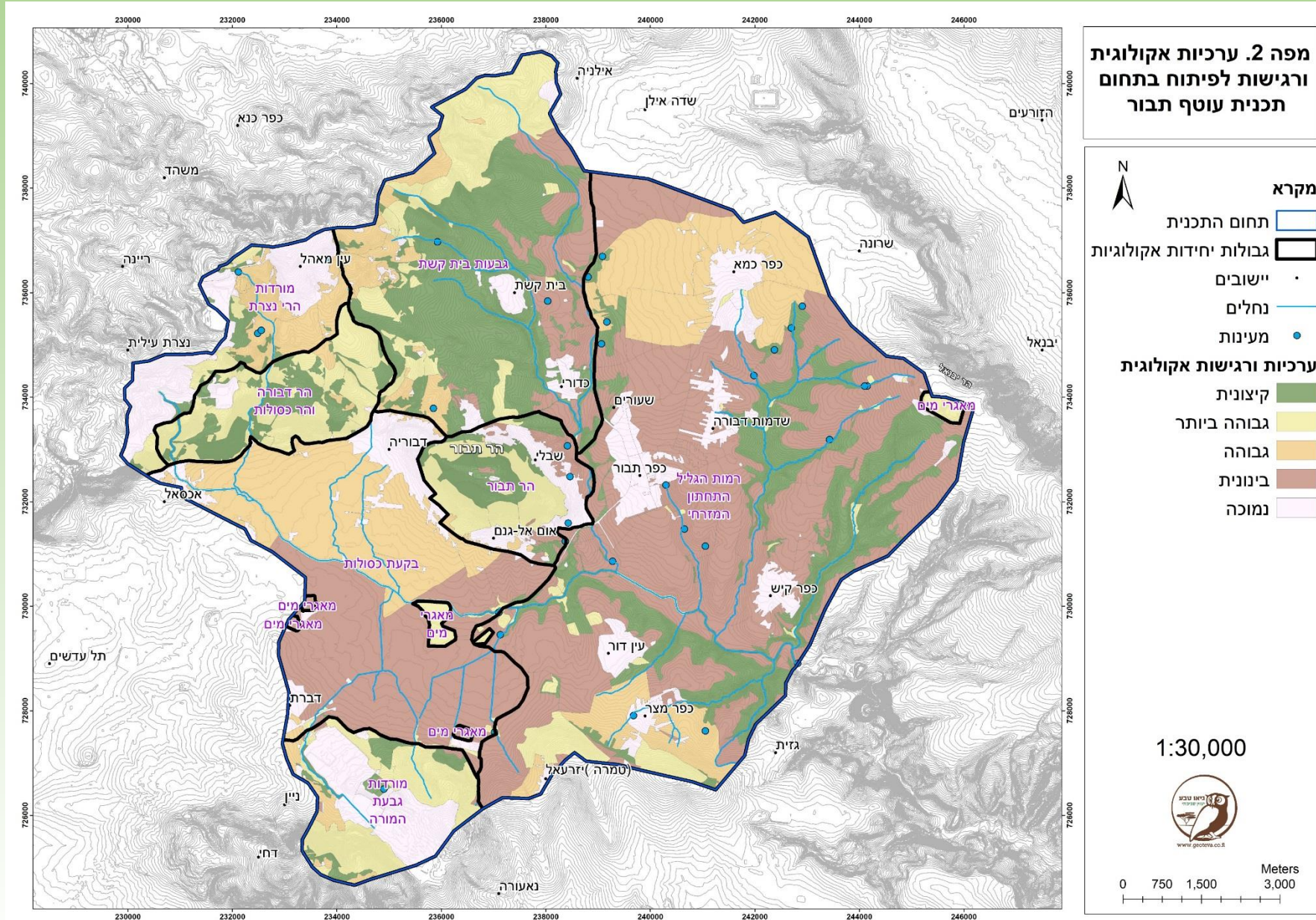
ניתוח מרחבי באגן
ככלי עבודה

לזיהוי אזורי סיכון
לסחף קרקע באזורי
מתאם בין שיפוע
מדרון, סמיכות
לערוצי נחלים ועיבוד
חקלאי,

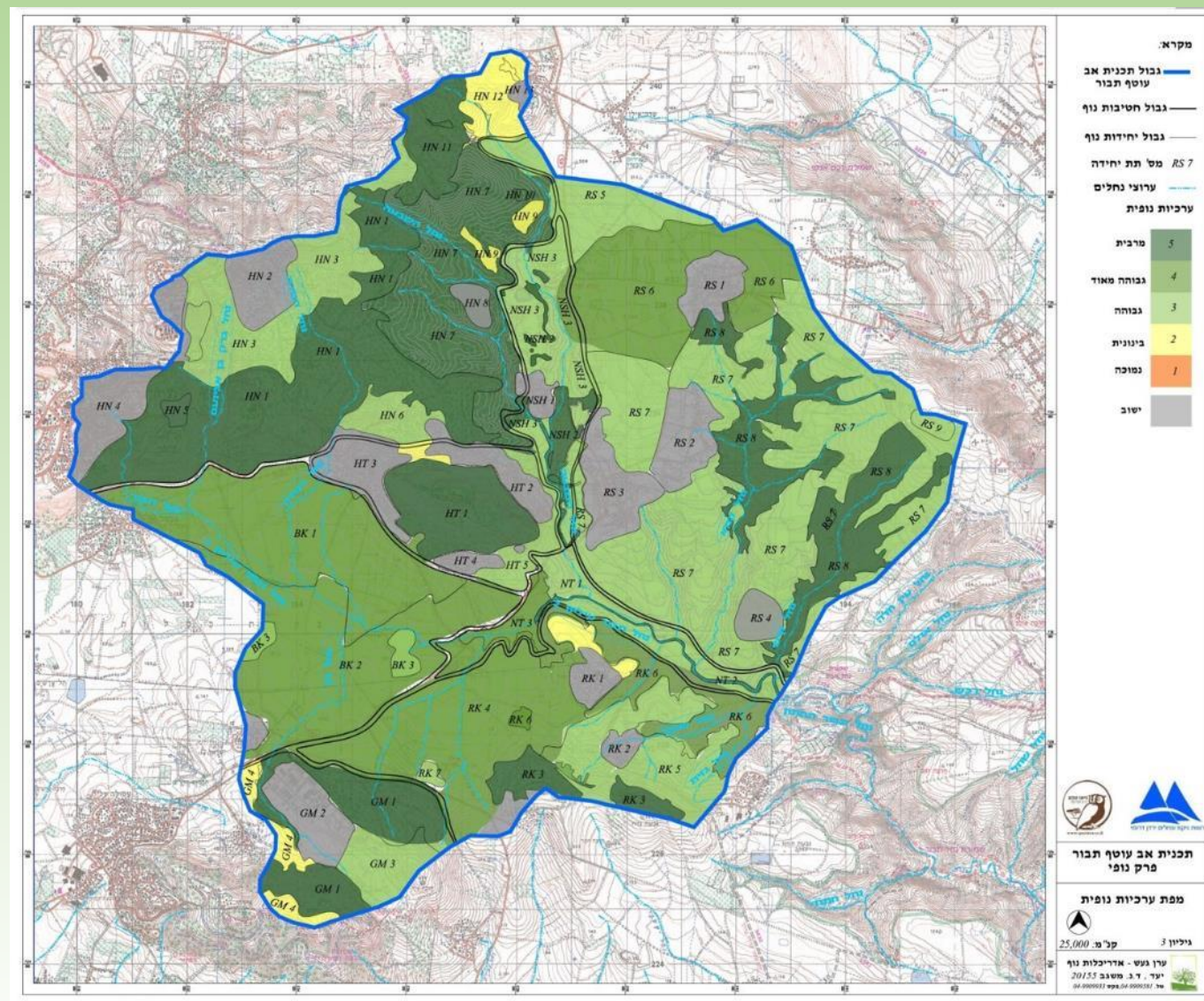
וגיבוש תכנית פעולה
וסדרי עדיפויות
בהתאם

ניתוח מרחבי באגן- אקולוגיה

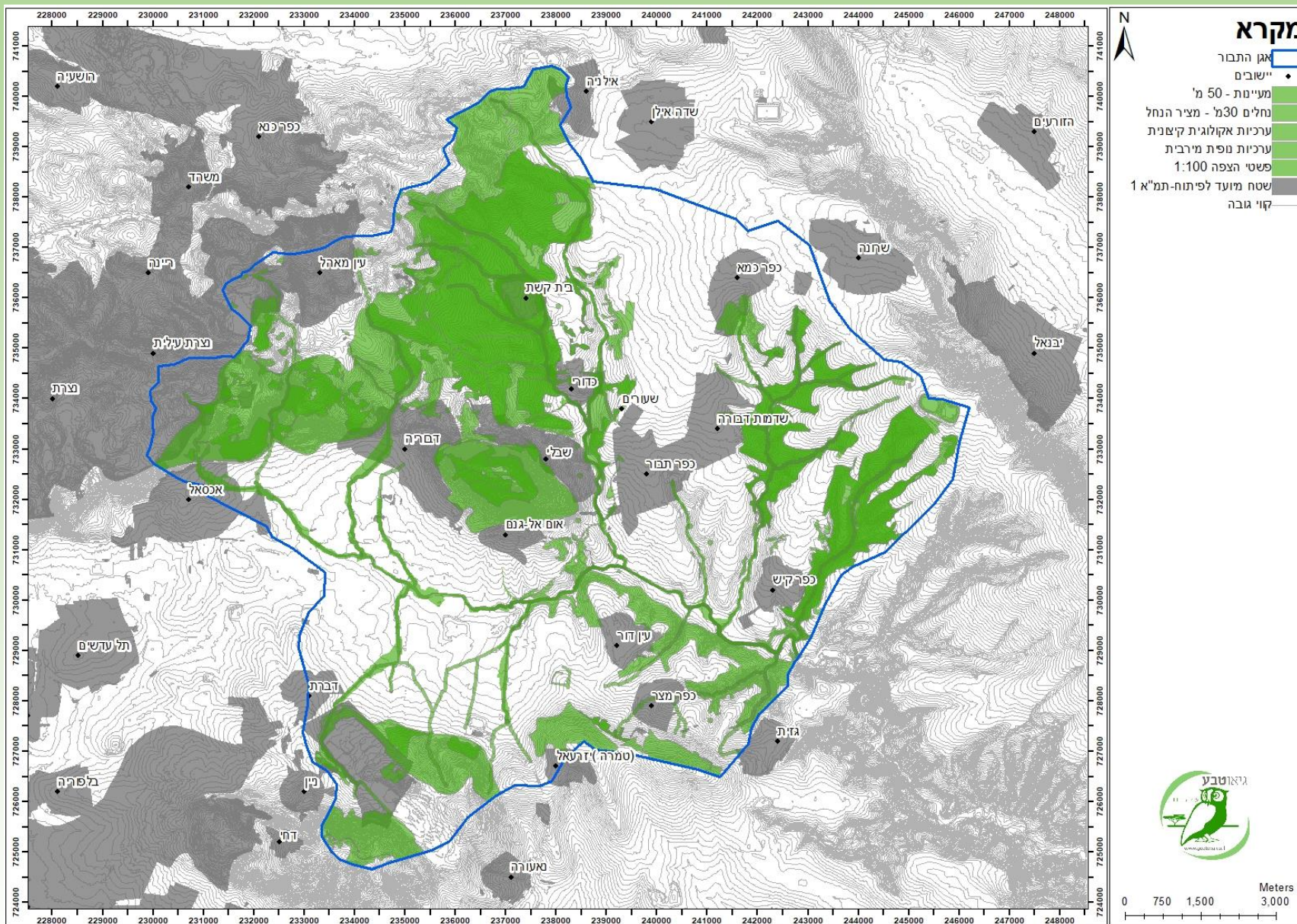

ניתוח מרחבי באגן- נוף

g:\epshat-nof-electboxer.dgn 04/04/2019 12:12:40

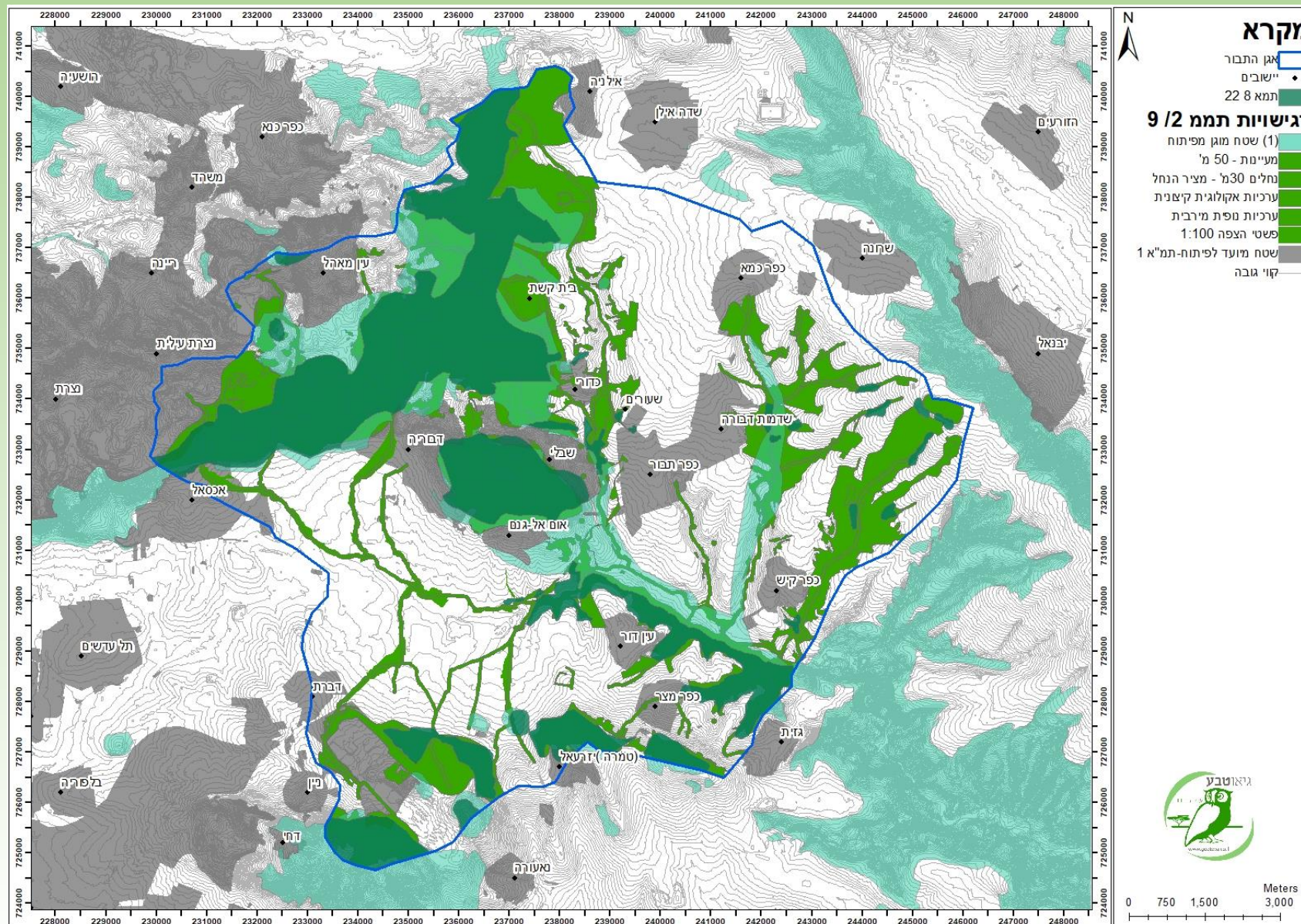
אזורי רגישות נופית-סביבתית-הידרולוגית גבוהה

ניתוח מרחבי באגן
ככלי עבודה

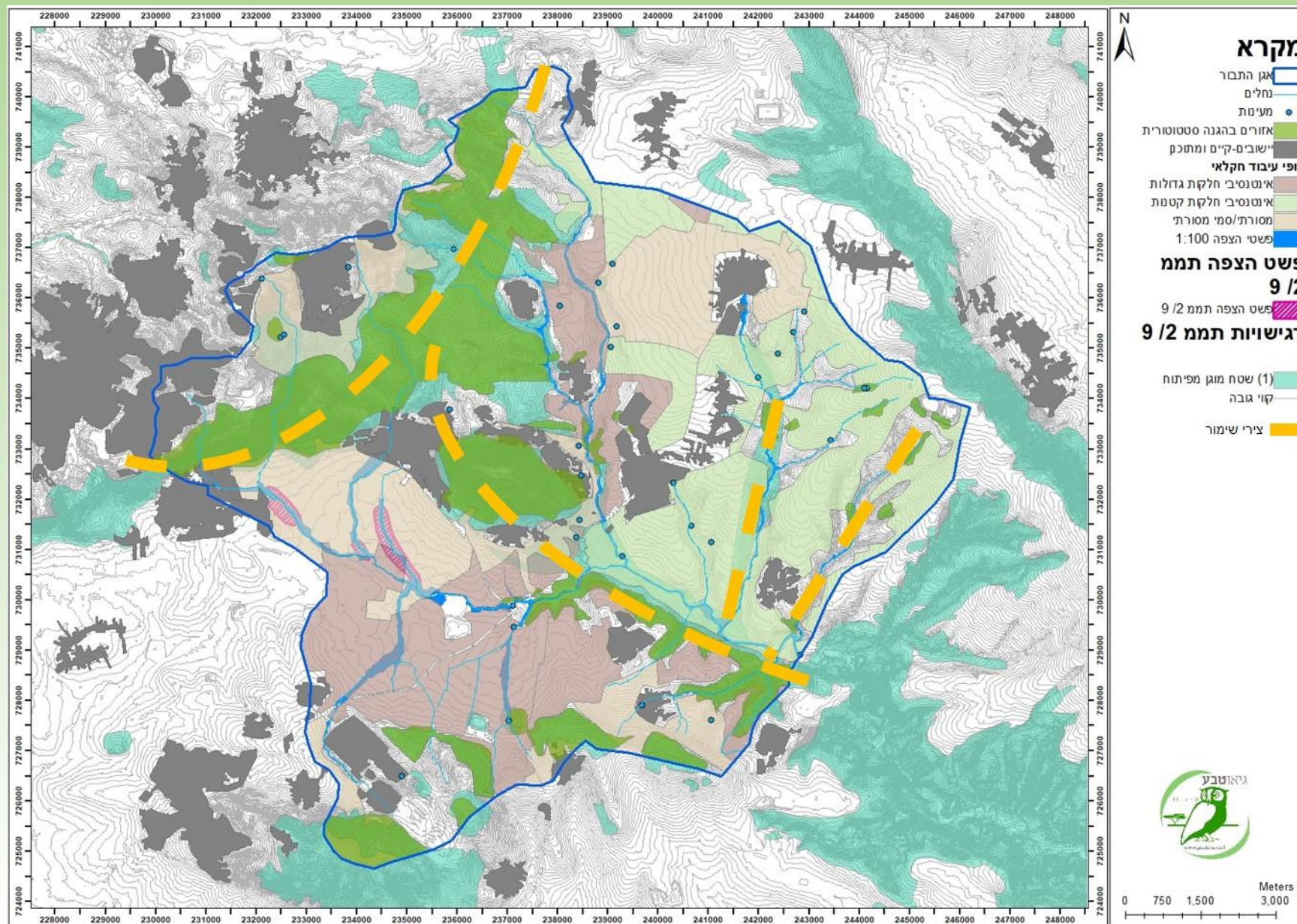
לזיהוי אזורי רגישות
סביבתית גבוהה,

אזורי רגישות נופית-סביבתית-הידרולוגית גבוהה

ביחס לתכניות
סטטוטוריות קיימות
באגן (תמ"מ 8,8,22,
תמ"מ 9/2),

אזורי רגישות נופית-סביבתית-הידרולוגית גבוהה

וגיבוש תכנית פעולה
וסדרי עדיפויות
בהתאם

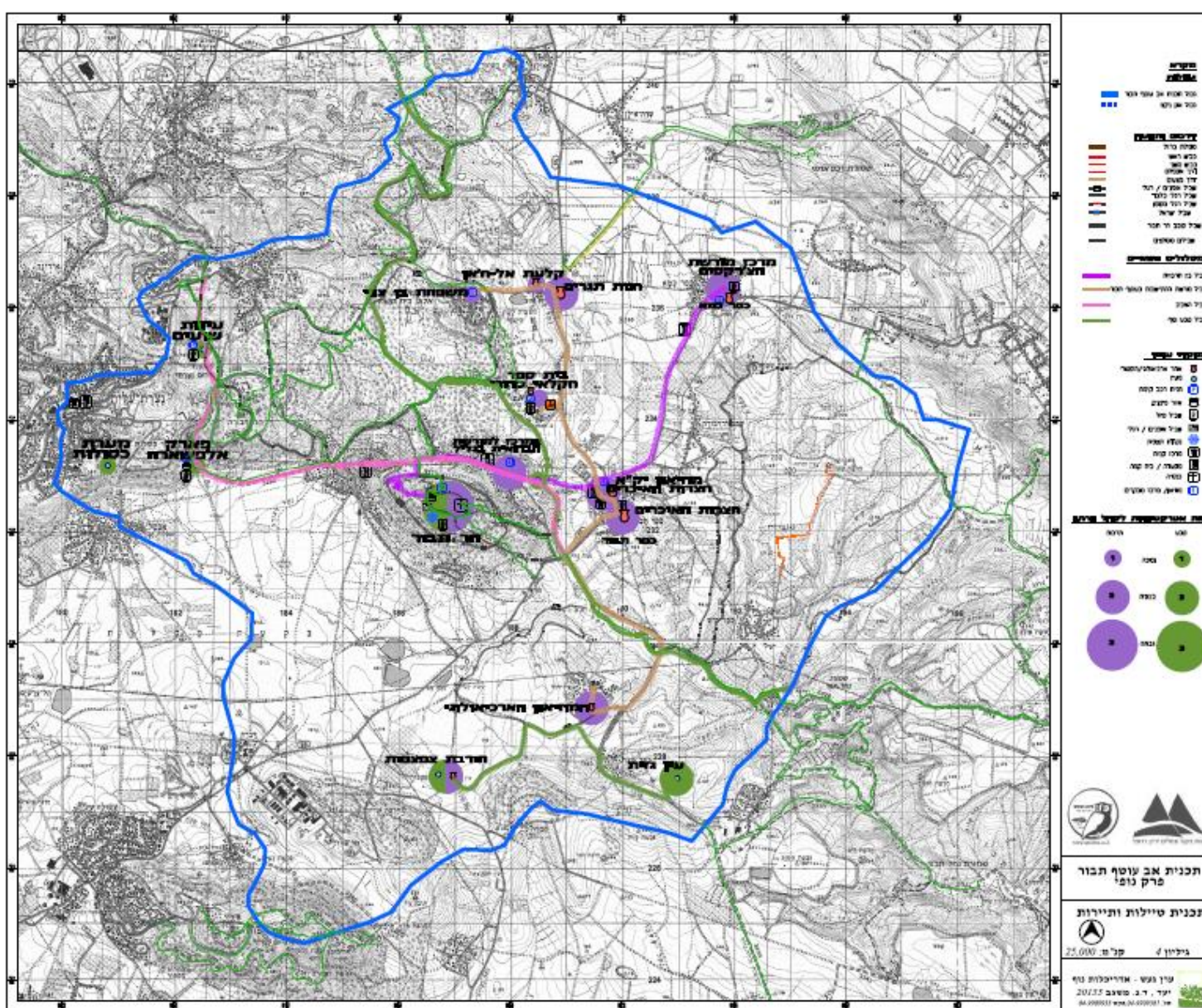

מוקדי עניין תיירותי במרחב

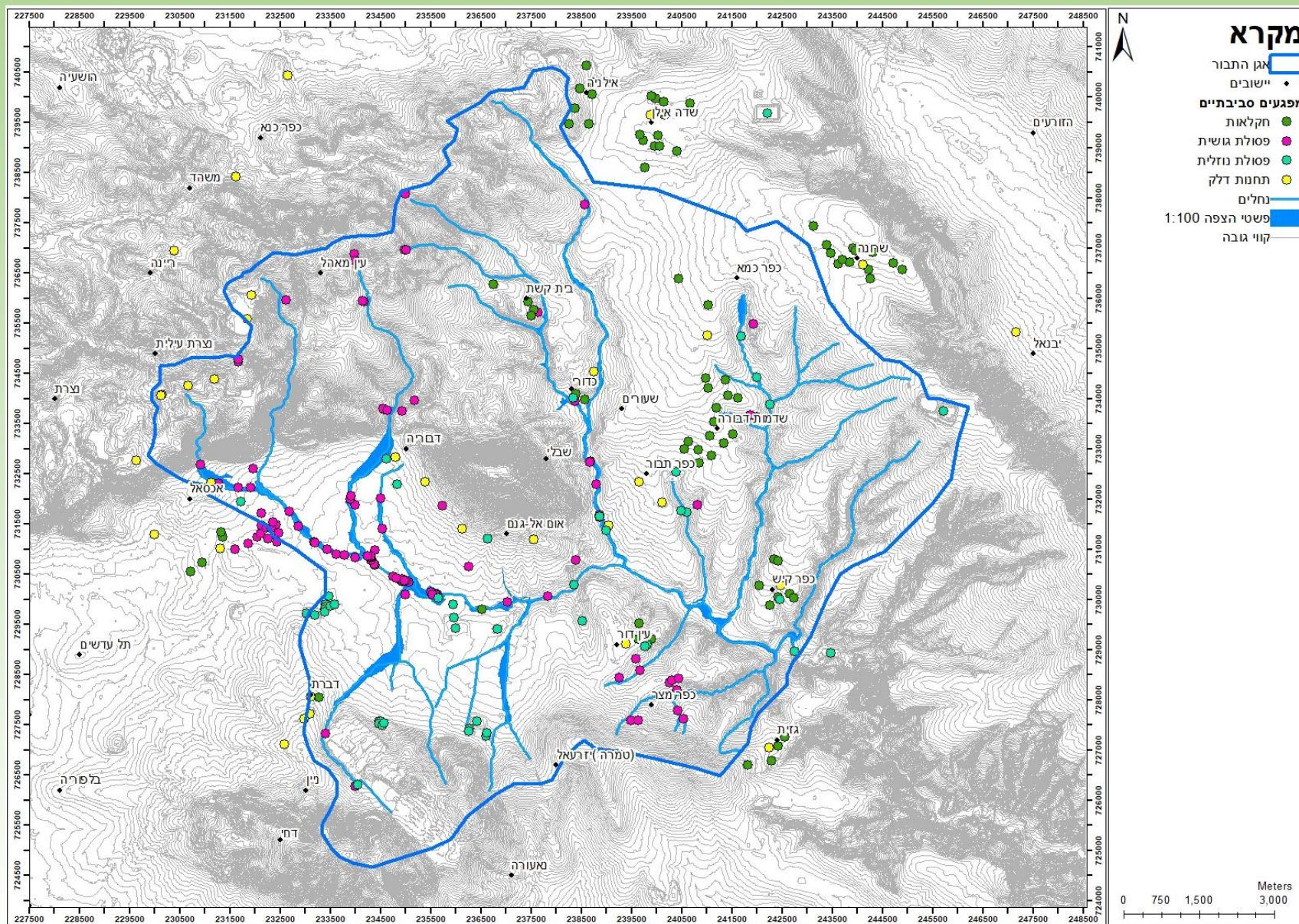
במרחב התכנית מוקדי עניין תיירותי לקהלים שונים:

- **מקומיים** - פנאי ונופש לתושבי האזור : מעיינות מקומיים, פארקים,
- **תיירות פנים** : שמורת נחל תבור, יערות הקשת הגדולה, מסלולי טיול ואופניים
- **תיירות בינ"ל** : נצרת , הר תבור.

- מוצגים **צירי תיירות מקשרים**
"נושאים"
- פיתוח מושכל של תיירות אגנית
סביב שני מוקדים ראשיים יכול
להוות מנוף כלכלי וחברתי לכפרי
האזור

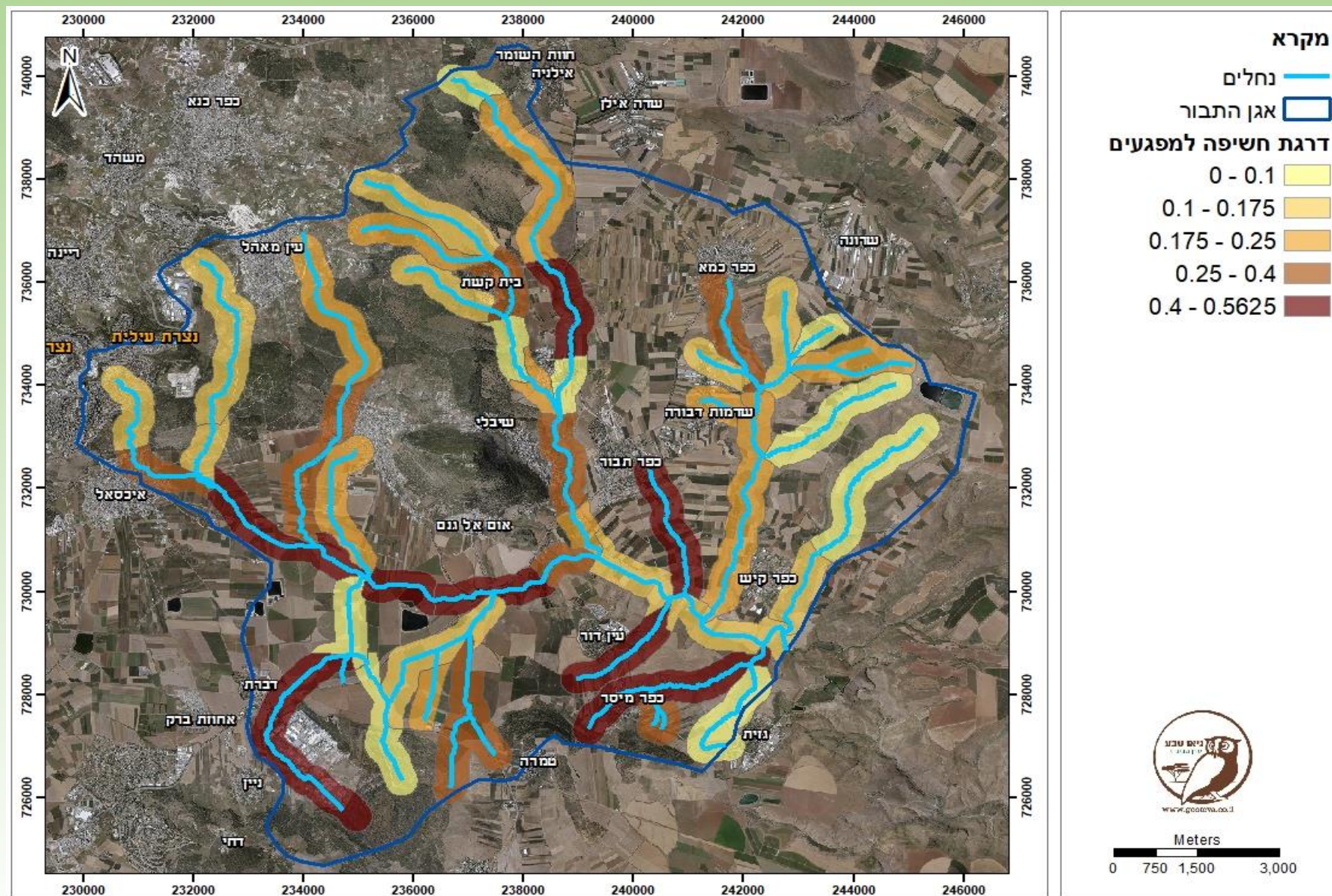
ניתוח מרחבי באגן – איכות סביבה

פסולת – פיזור מרחבי
פיזור מרחבי של 4 סוגי פסולת, ביחס לפשטי הצפה של נחלים

האיומים החמורים ביותר הינם תחנות שאיבה וסניקה, וכן אזורי רעיית בקר.

מפגעים ואיומים סביבתיים

ניתוח מרחבי
באגן ככלי
עבודה
לזיהוי אזורי סיכון
לפגיעה באיכות
מים וקרקע
בעקבות זיהום,
וגיבוש תכנית
פעולה וסדרי
עדיפויות בהתאם

סקר מצב קיים - חברה וקהילה

שיח תרבותי כגרום משמעותי בתכנון ופיתוח במרחב. לתכנון – לבצע - לדבר עם אנשים ; באופן מערכתי.

מיפוי חברתי - קהילתי

בשנים האחרונות וכחלק מתפיסת העולם החדשנית של רשות הניקוז, הרשויות והתושבים הנם שותפים בפיתוח המרחב.

מתוך הבנה זו תוכנן המיפוי החברתי כך שימפה נושאים מרכזיים ברשויות עוטפות התבור ויצף מגמות חברתיות וקהילתיות רלוונטיות.

התהליך החברתי מבסס שותפי דרך מטעם הרשויות, התושבים, גופים נוספים במרחב, משרדי ממשלה ועוד.

סקר מצב קיים - חברה וקהילה

מיפוי חברתי – קהילתי : מתודולוגיה

- זיהוי הרשויות באגן עוטף הר תבור

- קביעת סדר קדימות

- בניית מדריך ראיון

- ביצוע מפגשים עם הרשויות

- מפגש ראשון עם ראש הרשות וצוותו הבכיר

- מפגש שני עם בעלי התפקידים ברשות

- מפגשים נוספים לפי צורך

- איסוף נתונים, עיבוד וניתוח המידע והפקת דוחות ביניים ודוחות מסכמים

- הצגת מגמות וסוגיות מרכזיות והמלצות לביצוע

סקר מצב קיים - חברה וקהילה

בין נושאי המיפוי...

ברמה הרשותית

ברמה אגנית

• נתונים דמוגרפיים רלוונטיים• סולם סוציו-אקונומי• מספר תושבים• שטח• פילוח האוכלוסייה• היסטוריה מקומית – סיפור מקום• תיאור מערכת היחסים עם רשות הניקוז• פרויקטים היום ובעתיד• חקלאות, תיירות והתייחסות לשטחים הפתוחים	• פסולת• אתגרים והזדמנויות	• חיבור הקהילה לתכניות מורשת ככלי לחיבור לסביבה• אתגרים והזדמנויות• שיתופי פעולה מרחביים• צרכים משותפים• מגמות אזוריות• המלצות הוליסטיות ומקיפות

הצלחות בשטח ושיתופי פעולה

שימור הנכסים הטבעיים במרחב האגן

פארק אלפשארה

מחצבת דבוריה

שמורת אירוס נצרתי

הצלחות בשטח ושיתופי פעולה

אל – פשארה, איכסאל

הצלחות בשטח ושיתופי פעולה

עינות שועין, עין מאהל

הצלחות בשטח ושיתופי פעולה

דבוריה

הצלחות בשטח ושיתופי פעולה

נחל השבעה, שיבלי – כפר תבור

הצלחות בשטח ושיתופי פעולה

עין קאזאן , כפר כמא

הצלחות בשטח ושיתופי פעולה

נחל כמא/גליל תחתון/כפר תבור

ועדות היגוי – נושאים שנידונו

ניהול אגני : תפעול, תחזוקה וניהול

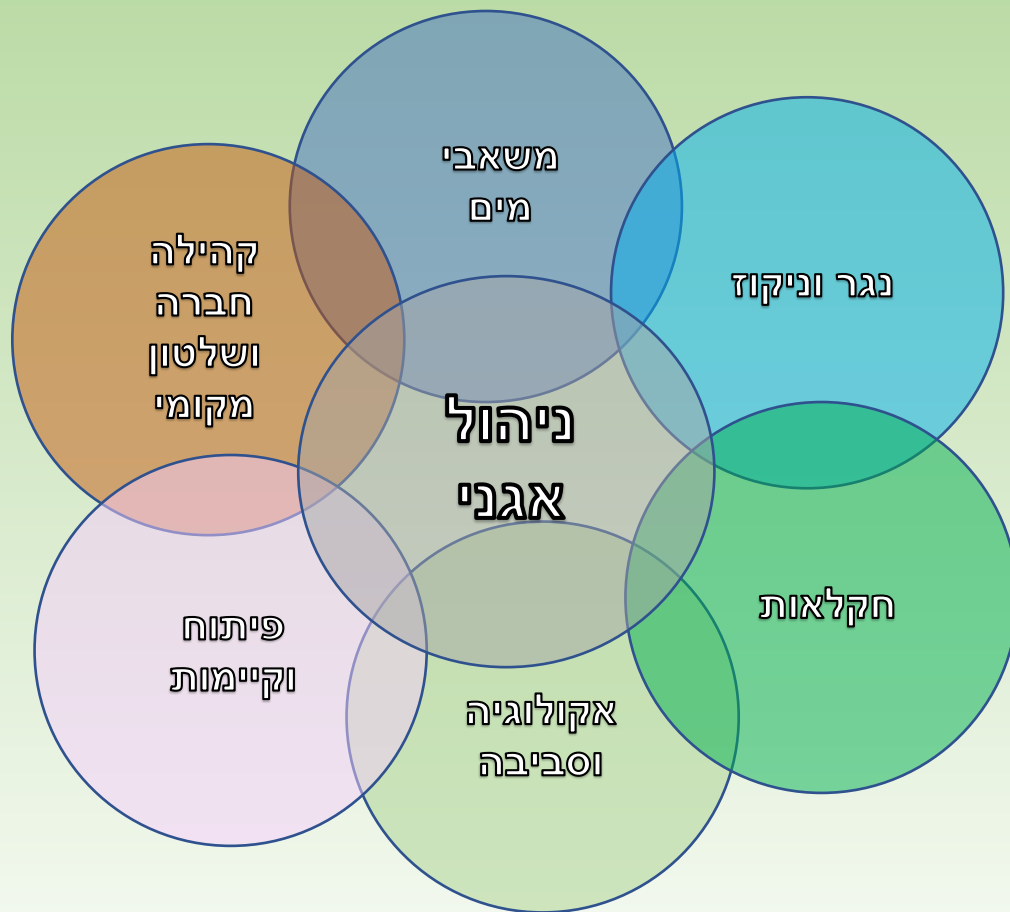
שוטף

הגדרה משותפת מהו **המנגנון** הנכון

והמתאים למרחב **ליישום**?

מהם עקרונות ניהול אגני בשטחים

הפתוחים במרחב אגן עוטף תבור ?

ועדות היגוי – נושאים שנידונו

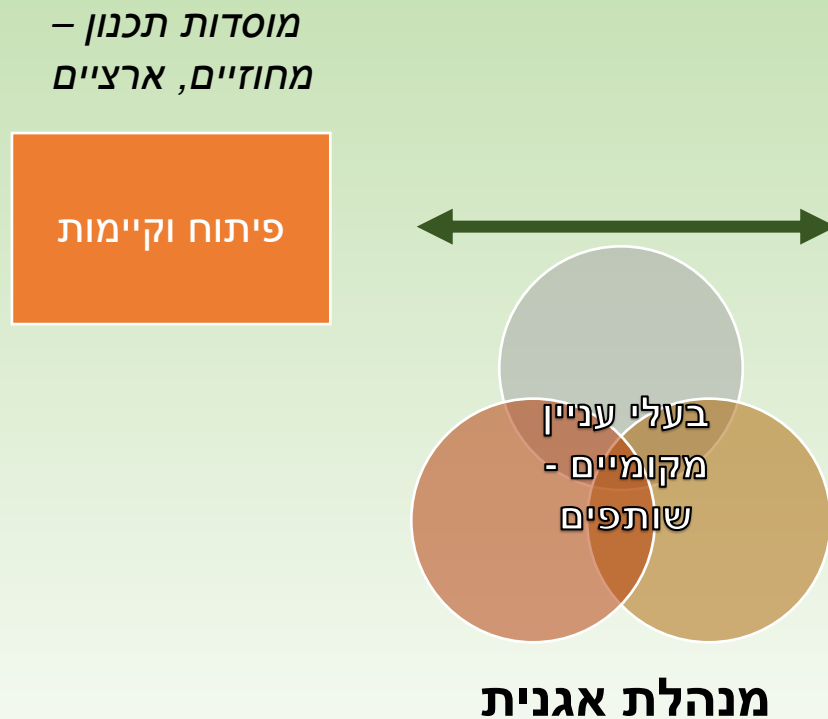
ניהול אגני : מנהלת אגנית

הסכמות בנושא **המנגנון**

ועולם התוכן של מנהלת

אגנית

נכסים טבעיים, שטח

ועדות היגוי – הסכמות רחבות

- **מנהלת אגנית :**

תפקיד:

- זרוע המחברת בין תכניות לפיתוח במרחב הבנוי לבין הנחלים והשטחים הפתוחים .
- מנגנון תיאום: מפגשים שוטפים עם נציגים לצוותים נושאים/מרחביים. פורום רחב ייפגש אחת לשנה לערך או אד הוק לנושאים ספציפיים.
- שיתוף ציבור, מעורבות תושבים.
- תחומי ליבה מוסכמים : מים, קרקע, חקלאות, אקולוגיה. נושאי שפ"ע (פסולת, תחזוקה) ותיירות (אתרי קליטת קהל) בהסכמה חלקית.
- שאלות שנותרו פתוחות : איך מייצרים מנהלת איך מייצרים מנהלת המתפקדת כאמצעי לייעול תהליכים ולא יוצרת עודף בירוקרטיה?

ועדות היגוי – הסכמות רחבות

• גוף תפעולי :

תפקיד :

- אכיפה – מניעת מפגעים סביבתיים בעלי השלכות על היבטי ניקוז מים וחקלאות .
- ריכוז פעילויות לחיבור הקהילה לנכסים הטבעיים באגן
- איסוף מידע, נתונים, והפצתם לבעלי העניין
- מנגנון : איש שטח ייעודי לנושאי מים, קרקע, חקלאות, אקולוגיה, פעילות קהילתית. שת"פ ושפה משותפת של גופי תכנון, תפעול ואכיפה במרחב האגן.

עיבוד חקלאי רמת סירין :

- שימור שטחים פתוחים סביב ערוצי הנחלים
- ניהול ממשק מתקני ביוב/נחלים
- עיבוד משמר קרקע
- שיקום אקולוגי למערכות אקווטיות והשבת מים לטבע

תוצרים : ניתוח מרחבי ככלי

**אתגרים
ופוטנציאלים
עיקריים שזוהו
בכל תת אגן:**

יערות הרי נצרת:

- השהיית נגר
במדרונות
ובשולי
היישובים
- השבת מים
לטבע
- מנגנון ממשק
בין תכניות
הניקוז של
העיר לשטחים
הפתוחים

תוצרים : המלצות לתכנון אזורי רגישות גבוהה

- על בסיס ניתוח מרחבי רב שכבתי יוגדרו אזורי שימור לטובת שימור משאבי מים, קרקע וחקלאות, קידום תיירותי- כלכלי של המרחב וצמצום נזקי הצפות, כגון:
- **אזורי אל-געת ושימור/שיקום מערכות אקולוגיות** – אזורים מוגנים מפיתוח. חקלאות משמרת קרקע וגדות בתחום 50 מ' סביב צירי הנחלים, פיתוח מוקדי וקליטת קהל במרחק 50 מ' מנביעה
- **אזורי חיץ לפיתוח מותנה** ממשק פעילות חקלאית/תחום יישוב ואזורי שימור – שצ"פים, אתרי טבע עירוני, ופעילות חקלאית תומכת מערכת אקולוגית טבעית בתחום 50 מ' מאזורי השימור
- **אזורי חיץ לפיתוח מותנה** ומפעלי ניקוז **לאיגום והשהיית נגר** – בשולי היישובים והחלקות החקלאיות בתחום 50 מ' מפשט ההצפה המחושב

שיקום והסדרת עין זאטוטה ומקטע נחל השבעה
רשות ניקוז ירדן דרומי

	אחריות לקידום											
מסמך מדיניות										V	רשות ניקוז ירדן דרומי	הגדרת תחום התכנית
							V				רשות ניקוז ירדן דרומי	סקר מצב קיים
					V						רשות ניקוז ירדן דרומי	חוברת סקר מצב קיים להפצה
					V						רשות ניקוז ירדן דרומי	ניתוח אגנים במרחב התכנית
				V							רשות ניקוז ירדן דרומי	פרק המלצות - "תקנון", פרוייקטים לקידום וסדרי עדיפויות
			V								רשות ניקוז ירדן דרומי	הגשת המסמך ללשכת התכנון ולרשויות השותפות במרחב
	V										לשכת התכנון, רשויות מקומיות	אימוץ המסמך המנחה ע"י רשויות
מנהלת אגנית								V	V	V	רשות ניקוז ירדן דרומי	גיוס שותפים - מפגשים עם בעלי עניין
							V				רשות ניקוז ירדן דרומי	ועדת היגוי 1 - גיוס שותפים, הצגת עקרונות התכנית
					V						רשות ניקוז ירדן דרומי	ועדת היגוי 2 - צוותי עבודה, הסכמות תוכן
				V							רשות ניקוז ירדן דרומי	ועדת היגוי 3 - צוותי עבודה, הסכמות מנגנון תפעולי
			V								רשות ניקוז ירדן דרומי	ועדת היגוי 4 - פורום רחב - הצגת ממצאי מסמך מדיניות וצוותי עבודה, גיבוש חזון ומטרות
		V									פורום המנהלת האגנית	ישיבת עבודה 1
גוף ביצועי					V						רשות ניקוז ירדן דרומי	ועדת היגוי 2 - צוותי עבודה, הסכמות תוכן
				V							רשות ניקוז ירדן דרומי	ועדת היגוי 3 - צוותי עבודה, הסכמות מנגנון תפעולי
			V								רשות ניקוז ירדן דרומי	ועדת היגוי 4 - פורום רחב - הצגת ממצאי מסמך מדיניות וצוותי עבודה, גיבוש חזון ומטרות
		V									פורום המנהלת האגנית	גיוס מנהלן אחראי
	V										פורום גוף ביצועי	ישיבת עבודה 1

שת"פ עם המחוז

- חשיבה משותפת ודיון על עקרונות התכנית המוצעים וכיוונים להמשך
- הסכמות רחבות
- אימוץ מסמך מסכם כמסמך מדיניות

חדשנות תכנונית למרחב האגן

- דיוק של אזורי שימור במרחב האגן
- הנחיות לאופי פיתוח מותנה באזורי חיץ, דרישות לנספחי תכנית ותיאומים נדרשים לטובת שימור משאבי מים, קרקע וחקלאות בתכניות המקודמות במרחב האגן.

חדשנות ניהולית ושת"פ מרחבי

- וועדות היגוי- מייצרת שיח, שותפות, והסכמות רחבות בין בעלי עניין שונים ומגוונים במרחב האגן.
- מנהלת אגנית מאפשרת ביזור סמכויות ומשילות מקומית לטובת שימור משאבי מים קרקע וחקלאות.
- מסמך מקצועי מנחה מאפשרת אחדות תכנונית בכל המרחב לטובת שימור משאבי מים קרקע וחקלאות. וכן מאפשר ומערכת חוקים אחידה ושיוויונית כלפי תכניות ופעילות חקלאית המקודמות בשטחים הפתוחים ע"י בעלי עניין שונים במרחב האגן (רשויות מקומיות, יזמים, חקלאים ממגזרים שונים ובעלי אינטרסים שונים וכו')

